

**„Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă
pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”**

2019-2021

Ghid de aplicare la programul de grant

(perioada extinsă pentru regiunea transnistreană)

(Numărul contractului de grant: 2018/404-600)

Cuprins

1.	Context general.....	3
2.	Cine poate aplica?	4
3.	Tipologia sprijinului financiar	4
4.	Obiectivele sub-grantării	4
5.	Descrierea proiectului și a activităților eligibile	5
6.	Pregătirea dosarului de aplicare.....	9
7.	Depunerea aplicației	9
8.	Activități și costuri neeligibile:.....	9
9.	Evaluarea aplicațiilor	10
10.	Contacte	11

1. Context general

Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Konrad Adenauer Stiftung e.V. (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), implementează proiectul de grant al UE „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”. Bugetul total al proiectului este de 1,15 milioane EUR și este finanțat de Comisia Europeană și de Konrad Adenauer Stiftung e.V. Perioada de implementare a proiectului este februarie 2019 - ianuarie 2022.

Obiectivul general al proiectului urmărește să sporească implicarea societății civile la nivel local și să crească transparența, eficiența și eficacitatea proceselor de elaborare și executare a bugetelor, prin participarea și monitorizarea din partea societății.

Obiective specifice:

1. Creșterea nivelului de informare, conștientizare și motivare a populației și a societății civile la nivel local cu privire la procesul bugetar: importanța analizării bugetelor locale, discutarea priorităților de cheltuieli publice, monitorizarea executării bugetelor, în special, a achizițiilor publice pentru proiectele de investiții mari;
2. Abilitarea populației și societății civile la nivel local prin cunoștințe, instrumente și un cadru prin care acestea să se poată implica mai activ în procesele de consultare și să contribuie la o mai bună monitorizare a politicilor publice și bugetelor publice locale;
3. Îmbunătățirea nivelului de participare a populației și a societății civile la elaborarea politicilor publice, la procesul bugetar, la activitățile de monitorizare și control al cheltuielilor publice.

Activitățile principale de proiect sunt:

- Crearea coalițiilor locale (25 de coaliții locale în 25 de localități din 5 regiuni ale Republicii Moldova: Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană);
- Lansarea campaniei de informare, conștientizare și vizibilitate;
- Elaborarea instrumentelor de bugetare participativă;
- Capacitarea a 5 parteneri locali de implementare și a membrilor coalițiilor locale privind bugetarea participativă;
- Promovarea îmbunătățirii procesului bugetar la nivel local;
- Încurajarea participării coalițiilor locale în procesul bugetar;
- Promovarea schimbării în procesul bugetar la nivel central.

Grupurile țintă și beneficiarii finali ai proiectului: Principalul grup țintă al proiectului este reprezentat de organizațiile societății civile și activiștii civici locali. În special, proiectul vizează membrii coalițiilor locale din 25 de APL-uri, formate și coordonate de 5 OSC-uri regionale care acționează ca principalii parteneri locali de implementare în regiunile Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană (în medie 5 municipalități (urban/rural) per partener de implementare). Estimăm că fiecare coaliție locală să cuprindă în jur de 30 de membri (OSC-uri și activiști locali, precum și reprezentanți ai APL-urilor), astfel ca un total de 750 de persoane să

beneficieze de acest proiect în mod direct. Populația localităților în care va fi implementat proiectul ajunge la 400-500 de mii de persoane.

2. Cine poate aplica?

Organizațiile societății civile înregistrate oficial în Republica Moldova cu activități în regiuni. Se va acorda prioritate OSC-urilor stabilite la nivel local / regional și care dispun de capacități și experiență suficiente pentru implementarea activităților prevăzute în proiect. OSC-urile se pot asocia formând consortia în vederea implementării activităților.

Partidele politice, asociațiile religioase, persoanele fizice, întreprinderile și asociațiile de afaceri nu sunt eligibile pentru această misiune.

3. Tipologia sprijinului financiar

Sprijinul financiar oferit partenerului de implementare pentru implementarea activităților proiectului la nivel local va fi sub formă de grant, până la 60.000 EURO. Se preconizează oferirea a 5 granturi alocate pentru întreaga durată a proiectului (36 de luni). Selecția partenerului local va avea loc într-o singură rundă și fiecare grant va fi plătit în tranșe (2 tranșe pe an, 6 tranșe în total). Acordarea unei noi tranșe va fi condiționată de finalizarea cu succes a activităților proiectului și a reperelor din perioada anterioară. În anumite circumstanțe, valoarea grantului stabilit inițial ar putea fi revizuită și diminuată. În aceste cazuri, resursele financiare rămase vor fi realocate pentru alte activități ale proiectului sau va fi selectat (suplimentar) un nou partener de implementare, sub rezerva consultărilor și aprobării în cadrul Delegației UE. Suma finală a grantului va fi stabilită pe baza costurilor reale suportate de către partenerii de implementare. Beneficiarii vor furniza rapoarte financiare și narrative la fiecare 6 luni.

4. Obiectivele sub-grantării

Obiectivul general al schemei de acordare a granturilor este asigurarea unui sprijin financiar pentru partenerii locali de implementare în vederea realizării activităților de proiect la nivel local / regional. Beneficiarii vor urma patru obiective cheie:

- (i) identificarea și mobilizarea părților locale interesate (APL-urile interesate să-și sporească transparența bugetară, OSC-urile și liderii civici locali interesați să se implice în procesele bugetare la nivel local), precum și formarea coalițiilor locale;
- (ii) asigurarea vizibilității proiectului la nivel local, prin diseminarea materialelor proiectului, în conformitate cu strategia de comunicare și vizibilitate elaborată de echipa centrală de implementare;
- (iii) Vor asigura suport logistic pentru organizarea tuturor activităților și evenimentelor la nivel local (audieri publice, mese rotunde, instruirii și ateliere de lucru);
- (iv) asigurarea legăturii dintre echipa centrală de proiect și APL-urile beneficiare (inclusiv obținerea datelor și informațiilor relevante privind bugetele și procesul bugetar) și membrii coalițiilor locale.

Pe lângă faptul că OSC-urile selectate vor fi parteneri de încredere la nivel local, participarea în proiect va permite transforma acestora în centre de resurse locale, capabile să mobilizeze să-i mobilizeze pe alții în procesul de participare bugetară. Corespunzător, după încheierea proiectului, sustenabilitatea va fi asigurată de către capacitățile și infrastructura creată pentru sporirea transparenței bugetare și participare altor APL-uri.

5. Descrierea proiectului și a activităților eligibile

Toate OSC-urile selectate vor beneficia de o etapă de pregătire în vederea implementării proiectului. La această etapă, echipa centrală de proiect va consolida capacitățile OSC-urilor selectate în domeniul bugetării participative (mai multe detalii găsiți mai jos). După etapa de pregătire, OSC-urile selectate vor fi responsabile de promovarea conceptului de bugetare participativă la nivel local, contribuind la implementarea activităților în 5 localități pre-selectate în vederea realizării obiectivelor proiectului. Majoritatea activităților vor fi implementate cu participarea activă a echipei centrale de proiect.

Etapă de pregătire

1. *Participarea la instruirea generală de 2 zile (activitate organizată de către echipa centrală de proiect)*

Instruirea va avea loc la Chișinău, va dura 2 zile și va fi concepută pentru 10 participanți (câte 2 persoane de la fiecare OSC). Instruirea va avea 3 componente: (i) prezentarea proiectului, a rolurilor și responsabilităților tuturor partenerilor (va prezenta liderul echipei de proiect); (ii) prezentarea conceptului general, a importanței și a oportunităților bugetării participative (va prezenta un expert UE din partea unui partener internațional al consorțiului); și (iii) prezentarea abordării de implementare a proiectului.

2. *Participarea la o vizită de studiu în Lituania (activitate organizată de către echipa centrală de proiect)*

După instruirea generală, va fi organizată o vizită de studiu în Lituania pentru partenerii locali de implementare selectați (câte 2 persoane de la fiecare organizație, 10 persoane în total). Vizita va dura 3 zile și va fi organizată împreună cu partenerul din Lituania. Partenerii locali de implementare vor avea ocazia în timpul acestei vizite să se inspire de la bunele practici de bugetare participativă și impactul transformațional al acestora la nivel local. Mai exact, participanții se vor întâlni cu experți și OSC-uri din Lituania care se ocupă de transparența bugetară, dar și cu anumite APL-uri și factori de decizie politică din acest domeniu. Se va discuta despre experiența Lituaniei în implementarea calendarului bugetar, realizarea cadrului de cheltuieli pe termen mediu, desfășurarea audierilor publice și implicarea cetățenilor în consultările privind aspectele bugetare. Experiența Lituaniei este foarte relevantă pentru Moldova, deoarece ambele țări se află în Europa de Est și au același trecut sovietic, cu provocările corespunzătoare, Lituania fiind mult mai avansată la capitolul implementării de reforme în domeniul democrației și economiei de piață. Costurile aferent vizitei de studiu în Lituania vor fi acoperite de către Expert-Grup.

3. Participarea la 5 ateliere de lucru tematice (activitate organizată de către echipa centrală de proiect)

Echipa centrală de proiect va organiza pentru cele 5 OSC-uri selectate o serie de ateliere de lucru de 2 zile, la baza cărora va sta conceptul de formare a formatorilor. La atelierele de lucru respective se va pune accentul pe următoarele aspecte specifice aferente bugetării participative:

- Atelier de lucru privind înțelegerea procesului bugetar, calendarul bugetar, interpretarea datelor bugetare, realizarea analizelor bugetare independente și elaborarea bugetelor pentru cetățeni.
- Atelier de lucru privind participarea la elaborarea bugetului: definirea priorităților privind cheltuielile bugetare pe termen scurt, mediu și lung, formularea cererilor de alocări bugetare, participarea la audieri publice și organizarea de evenimente independente de consultare privind bugetele.
- Atelier de lucru privind bugetarea bazată pe drepturile omului: identificarea grupurilor vulnerabile și reprezentarea necesităților acestora în alocarea bugetară și bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen.
- Atelier de lucru privind monitorizarea achizițiilor publice, cu accent pe proiectele de infrastructură și proiectele finanțate de UE.
- Atelier de lucru privind implementarea abordării teritoriale față de dezvoltarea locală prin intermediul bugetării participative.

Activități pe care OSC-urile selectate le vor implementa în baza etapei de pregătire

1. Formarea și gestionarea a 5 coaliții locale per OSC (activitatea de bază a partenerilor regionali)

Cele 5 OSC-uri regionale selectate vor constitui 25 de coaliții civice locale pentru participarea și supravegherea bugetară (5 coaliții per OSC cu cca. 30 de membri per coaliție), implicând cele 25 de localități selectate. În cadrul proiectului se va urmări scopul de a încuraja grupurile vulnerabile să devină parte a acestor coaliții locale. Aceste coaliții se vor număra printre principalii beneficiari direcți ai acțiunii și vor reprezenta masa critică a agenților locali ai schimbării, care vor continua să-i informeze și să-i abiliteze pe alții, precum și să se implice în procesul de bugetare participativă, după ce acțiunea se va încheia, folosind instrumentele și expertiza pusă la dispoziție.

Procesul de creare a coalițiilor locale va începe prin identificarea și asigurarea implicării corespunzătoare a APL-urilor respective (de primul nivel). Va fi lansat un apel deschis pentru ca APL-urile să-și exprime interesul. Printre criteriile principale de selectare va fi angajamentul primarilor de a spori transparența și deschiderea APL-urilor față de procesul bugetar. La fel, preferință se va da localităților mai mari, din 3 motive: (i) viitoarea reformă de descentralizare ar putea determina APL-urile mici să se unească cu cele mai mari, în timp ce APL-urile mari, cel mai probabil, nu vor suferi modificări care ar împiedica implementarea proiectului; (ii) probabilitatea este mai înaltă ca localitățile mai mari să aibă un impact mai puternic, fiindcă vor exista bugete mai mari destinate participării civice și, prin urmare, mai multe posibilități de a produce schimbări la nivel local; (iii) proiectul vrea să inspire și alte localități, iar localitățile mai mari ar putea să inspire mai multe comunități, mai ales din motivul menționat anterior. **Notă:** deși este obligatorie pentru regiunile Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia, această etapă nu este obligatorie în cazul regiunii transnistrene.

În această regiune, procesul de creare a coalițiilor locale se va baza în primul rând pe identificarea OSC-urilor de bază și a liderilor comunitari interesați să promoveze bugetarea participativă.

După ce vor fi siguri de intenția APL-urilor de a se implica, partenerii locali de implementare vor identifica candidații pentru formarea coalițiilor locale pentru bugetarea participativă. Acestea vor consta din OSC-uri locale de bază, lideri comunitari și reprezentanți ai sectorului privat. Fiecare coaliție va avea în jur de 30 de persoane.

Membrii coaliției vor fi selectați cu atenție, iar în acest proces vor fi implicate părțile interesate cu o motivație clară pentru bugetarea participativă (de ex. activiștii din domeniul tineretului, OSC-urile care promovează interesele grupurilor vulnerabile, reprezentanții consiliilor elevilor, activiștii din domeniul mediului și alți lideri civici locali care pledează pentru o utilizare mai eficientă a fondurilor publice locale în sectoarele lor de interes). Partenerii locali de implementare vor menține o legătură strânsă cu membrii coalițiilor locale pentru ca ei să rămână implicați și activi. De asemenea, la coalițiile locale întotdeauna se vor putea alătura membri noi, însemnând că vor fi niște structuri vii. Datorită acestor abordări se va asigura faptul că coalițiile locale nu vor rămâne doar formale, ci vor contribui la promovarea bugetării participative și la utilizarea mai eficientă a bugetelor publice locale.

2. Organizarea de instruire generale și ateliere de lucru tematice pentru membrii coalițiilor locale – până în iunie 2020

OSC-urile regionale selectate vor acționa ca punct de contact la nivel regional și vor fi responsabile pentru aspectele de logistică, organizarea de evenimente și instruire pentru coalițiile și autoritățile locale (pentru 5 în fiecare regiune). Una dintre activitățile principale în acest sens va fi organizarea de instruire generale și ateliere de lucru tematice pentru membrii coalițiilor locale. Pe baza informațiilor primite la etapa de pregătire a proiectului (instruire generală, vizită de studiu și ateliere de lucru tematice), cele 5 OSC-uri selectate vor organiza pentru membrii coalițiilor locale instruire generale și 5 ateliere de lucru tematice (similare cu cele menționate mai sus la etapa de pregătire). Aceste activități vor fi implementate la nivel local. Mai exact, fiecare partener local de implementare va organiza în localitățile beneficiare (5 per fiecare OSC) instruirea generală și atelierul de lucru tematic. La evenimente vor participa circa 30 de membri ai coalițiilor locale și reprezentanți ai APL-urilor beneficiare. De aranjamentele logistice se vor ocupa partenerii locali de implementare. Deși instruirea va fi realizată de către partenerii locali de implementare, materialele de instruire vor fi elaborate împreună cu experții echipei centrale de proiect. De asemenea, la toate instruirile generale și atelierelor de lucru tematice va fi prezent în calitate de mentor cel puțin un expert de la echipa centrală de proiect.

3. Organizarea în 5 APL-uri, împreună cu coalițiile locale, a celor mai bune mecanisme de participare adecvate, inclusiv bugetarea participativă

În acest sens, împreună cu echipa centrală de proiect pentru fiecare autoritate locală (5 în total), OSC regională:

- Va elabora Memorandumuri de colaborare între *coalițiile locale* și autoritățile locale pentru implementarea bugetării participative și a altor cadre participative;

- Va organiza consultări locale și audieri publice (o consultare locală și o audiere publică per APL anual);
- Va monitoriza implementarea bugetelor locale;
- Va elabora documentele justificative pentru creșterea nivelului de participare și transparență a bugetelor locale:
 - analiza lacunelor și planurile de acțiuni pentru APL-urile beneficiare (2 analize a lacunelor și 2 planuri de acțiuni per APL);
 - bugetele locale pentru cetățeni cetățeni (2 bugete locale pentru cetățeni per APL);
 - analiza independentă a bugetelor locale (2 analize independente ale bugetelor locale per APL);
 - rapoartele de monitorizare a achizițiilor publice (2 rapoarte de monitorizare a achizițiilor publice per APL).

În acest context, activitățile / acțiunile eligibile ar trebui să aibă o strânsă legătură cu obiectivele și rezultatele proiectului și să se conțină următoarele tipuri de activități / acțiuni (sau similare):

- analiza bugetului, a activelor și a serviciilor publice, a instituțiilor publice și a politicilor legate de dezvoltarea comunității și alte subiecte de interes public în comunitate;
- elaborarea și / sau punerea în aplicare a regulamentelor, ghidurilor și altor materiale de support pentru mecanismele eficiente de participare la bugetare;
- elaborarea instrumentelor de monitorizare a bugetului public, serviciilor și a altor subiecte de interes;
- aplicarea instrumentelor de monitorizare și desfășurarea altor activități de monitorizare;
- activități ce vizează sporirea angajamentului public și participarea la procesele de bugetare și de luare a deciziilor publice;
- organizarea evenimentelor publice ca parte din activitățile proiectului (audieri publice, consultări, dezbateri etc);
- campanii de mobilizare comunitară privind soluționarea problemelor locale;
- elaborarea și implementarea strategiilor de comunicare și a campaniilor de sensibilizare;
- activități de schimb de cunoștințe privind problemele comunității, procesul de bugetare și implicarea cetățenilor (instruiri, mentorat, etc);
- activități de advocacy și promovare legate de implementarea politicilor publice, implicarea civică și mobilizarea pentru realizarea obiectivelor proiectului;
- activități de networking pentru consolidarea OSC-urilor locale care să se implice activ în mecanismele de participare bugetară, dezvoltarea comunității și luare a deciziilor;
- costurile administrative ale partenerului de implementare aferente implementării activităților proiectului.

6. Pregătirea dosarului de aplicare

O aplicație completă va cuprinde următoarele documente:

- o scurtă descriere a organizației (1-2 pagini);
- lista proiectelor relevante implementate anterior (nicio limită);
- o scurtă descriere (2-3 pagini) a viziunii candidatului privind implementarea activităților de proiect menționate în secțiunea 2 și 3 din Termenii de referință anexați;
- bugetul propus pentru desfășurarea activităților de proiect;
- raportul de activitate al organizației pentru cel mai recent an;
- certificatul de înregistrare al organizației (extrasul din Registrul de Stat al Persoanelor Juridice eliberat cu cel puțin 12 luni înainte de data depunerii cererii va fi solicitat în cazul semnării contractului);
- statutul;
- situațiile financiare pentru ultimii 3 ani (bilanțul contabil, balanța de profit și pierderi, etc.);
- cel mai recent raport de audit al situațiilor financiare ale organizației (dacă este disponibil).

7. Depunerea aplicației

Dosarul de participare trebuie trimis prin email la adresa iulia@expert-grup.org cu subiectul: "Selectarea partenerilor regionali". Aplicațiile pe support de hârtie vor fi respinse.

Clarificările privind conținutul cererii recepționate vor fi solicitate numai atunci când informațiile furnizate de către aplicanți sunt neclare și, astfel, împiedică comitetul de evaluare să efectueze o evaluare obiectivă.

Toți candidații vor fi notificați prin e-mail după primirea și înregistrarea aplicației.

8. Activități și costuri neeligibile:

Următoarele tipuri de activități sunt neeligibile:

- activități care nu sunt prevăzute în activitățile de proiect;
- activități care se referă numai sau în mod principal la sponsorizări individuale pentru participarea la workshop-uri, seminare, conferințe, congrese;
- activități care se referă numai sau în mod principal la burse individuale pentru studii sau cursuri de formare;
- activități care prevăd doar conferințe unice, dacă nu fac parte din activitățile proiectului;
- proiecte cu profit sau proiecte nonprofit care servesc intereselor grupurilor țintă foarte limitate;

- activități care sprijină partidele politice individuale;
- activități care sprijină doctrine, mișcări și instituții religioase.

Următoarele costuri sunt neeligibile:

- orice costuri care nu sunt legate de obiectivele și rezultatele proiectului;
- costuri salariale care depășesc 20% din valoarea grantului;
- datorii și penalități (inclusiv dobânzi);
- provizioane pentru pierderi sau pasive viitoare potențiale;
- costurile declarate de beneficiar și finanțate printr-o altă acțiune sau program de lucru care beneficiază de o finanțare din partea Uniunii Europene sau a altui donator;
- achiziționarea de terenuri sau clădiri, renovări sau reconstrucția clădirilor sau a birourilor;
- pierderi de curs valutar;
- costuri pentru participarea la conferințe internaționale, seminare sau ateliere, costuri de călătorie, taxe de participare;
- burse pentru studii individuale.

9. Evaluarea aplicațiilor

Selectarea partenerului regional de implementare va fi efectuată pe baza evaluării cererilor primite în intervalul de timp anunțat. Cererile primite după termenul limită anunțat nu vor fi analizate.

Evaluarea va fi efectuată de către comitetul de evaluare format din reprezentanții sau persoanele desemnate de către partenerii proiectului (Expert-Grup, IPRE, KAS, CSEE). Secretariatul comitetului de evaluare va fi asigurat de Expert-Grup. Termenul estimat pentru evaluare este de 30 de zile după termenul limită anunțat pentru depunerea cererilor. Rezultatul procesului de evaluare va fi publicat pe pagina web a Expert-Grup și fiecare câștigător (pentru fiecare din cele 5 regiuni) va fi informat individual.

Prima etapă. Evaluarea administrativă

În timpul evaluării administrative, vor fi verificate următoarele:

- respectarea termenul limită anunțat;
- prezentarea tuturor documentelor necesare pentru aplicare;

Responsabil pentru colectarea informațiilor pentru această etapă este Expert Grup, care va prezenta rezultatele comisiei de evaluare. Comisia de evaluare va lua o decizie cu privire la respingerea solicitanților care nu au respectat cerințele administrative.

A doua etapă

Candidații vor fi evaluați de către comitetul de evaluare în conformitate cu următoarele criterii:

	Criterii	Punctaj max
1.	Capacitatea și experiența organizației de implementare a proiectelor în regiunea transnistreană	20
2.	Experiența organizației și desfășurarea activităților similare, inclusiv organizarea instruirilor și a altor activități de consolidare a capacităților pentru comunitățile locale	20
3.	Experiență în implementarea proiectelor / activităților care vizează mobilizarea comunităților locale și implicarea APL-urilor	20
4.	Capacitatea profesională a personalului-cheie (3 persoane-cheie: lider de echipă și 2 experți)	20
5	Relevanța bugetară (costurile salariale mai mici de 20%, repartizarea costurilor și a cheltuielilor către activitățile propuse)	20
	Total	100

Va fi desemnată câștigătoare organizația care va acumula cel mai mare punctaj, însă nu mai puțin de 60 de puncte.

10. Contacte

Întrebările referitoare la acest grant pot fi expediate la adresa dumitru@expert-grup.org și iulia@expert-grup.org cu următorul subiect „Selectarea partenerilor regionali”. Pentru a asigura o abordare echitabilă pentru toți cei care doresc să participe la acest concurs, toate întrebările ar trebui să fie adresate în formă scrisă la e-mailurile menționate mai sus. Expert-Grup va plasa toate întrebările și răspunsurile primite, precum și alte informații relevante pe site-ul www.expert-grup.org în articolul care conține anunțul publicat pentru acest apel (la rubrica noutăți). Prin urmare, vă recomandăm să consultați periodic site-ul web pentru a fi informat cu privire la toate întrebările și răspunsurile relevante proiectului. Toate informațiile legate de finalizarea procedurii de solicitare vor fi publicate periodic și actualizate pe www.expert-grup.org și pe Expert-Grup pe rețelele sociale.